

Такриз

ба автореферати диссертатсияи Забирова Меҳринисо Элбеговна дар мавзуи «Тасвири «боди сабо» дар ғазали асри XIV» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илми филология аз рӯи ихтисоси 10.01.04 – Таърихи адабиёт, равобити адабӣ

Дар адабиётшиносии тоҷик поэтикаи ашъори шоирон, алалхусус тасвири образҳои шеърӣ, чунонки шоиста аст, мавриди таҳқиқ қарор нагирифтааст. Воқеан, “тасвир, ҳаёл, сурат ё худ имоҷ аз унсурҳои асосии шеър буда, маҳз бо кашфи тасвирҳои шоирона донишу ҳунари суҳанвар ва дарки зебошиносию ҷаҳонбинии ӯ таъйин мегардад”. Мавзуи рисолаи Забирова М.Э. «Тасвири «боди сабо» дар ғазали асри XIV», аз ҷумлаи мавзӯҳои камомӯхташуда дар адабиёти тоҷик буда, ба таҳқиқи густардаи яке аз образҳои шеърӣ адабиёти форсӣ-тоҷикӣ “боди сабо” ихтисос дорад. Аз он сабаб ки тасвири боди сабо дар адабиёти форсӣ таърихи тӯлонӣ дорад, предмети таҳқиқ ғазали асри XIV интихоб шудааст. Интихоби ғазали асри XIV низ бесабаб нест, зеро ин аср даврони равнақи ғазалсароӣ буда, бузургтарин шоирони ғазалсароӣ адабиёти форсӣ-тоҷикӣ дар ҳамин давра зиндагию эҷод кардаанд.

Унвонҷӯ нахуст нақши тасвирро дар шеър баррасӣ намуда, ба ҳулосаи дақиқ меояд, ки “кашфи тасвирҳои шоирона имкон фароҳам меоварад, завқу салиқаи зебошинохтӣ, ҷаҳонбинӣ ва дар маҷмӯъ ҳунари шоирӣ суҳанвар ба дурустӣ шинохта шавад”. Муаллиф бо истифода аз фарҳангу луғатҳо ва асарҳои тадқиқотии гузаштаву муосир маъноӣ луғавӣ ва рамзии ирфонӣ боди саборо муайян менамояд. Баъд аз равшан кардани маъноӣ луғавию рамзии “боди сабо” сайри таърихӣ ташаккул ва тақомули тасвири мазкурро дар шеърӣ шоирони то асри XIV таҳқиқ намуда, вазифа ва нақши онро таъйин месозад. Ин амал имкон дода, ки суннатҳои адабӣ ва навоарию навардозҳои шоирони асри XIV дар тасвири боди сабо ба дурустӣ муайян гардад.

Нақшаи рисола чунон тарҳрезӣ шуда, ки ҳеҷ як масъалаи марбут ба мавзӯ берун намондааст. Дар боби аввал диссертант боди саборо ба ҳайси маърифат ва тасвири бадеӣ аз ибтидои адабиёти форсӣ-тоҷикӣ то асри XIV таҳқиқ намуда, муҳимтарин хусусиятҳои онро мушаххас менамояд.

Қисмати асосии рисола бобҳои дувуми севум ташкил мекунанд. Танҳо ҳамин бобҳо кофист, ки ба унвонҷӯ унвони илмии номзади илми филология дода шавад. Дар ин ҷо ҳама чиз тозаву нав аст, зеро унвонҷӯ тасвири боди саборо аз дидгоҳи ҳунар, дар ғазал бузургтарин шоирони

газалсарои адабиёти форсӣ-тоҷикӣ, монанди Хочуи Кирмонӣ, Ҳофизи Шерозӣ, Салмони Совачӣ, Камоли Хучандӣ, Носири Бухорӣ, Убайди Зоконӣ, Ибни Ямини Фарюмадӣ, Авҳадии Мароғай ва дигарон таҳқиқ намуда, хулосаҳои дурустӣ илмӣ баровардааст. Аз таҳқиқи муаллиф бармеояд, ки ба таври куллӣ дар ғазали асри XIV ду тарзи тасвири боди сабо мушоҳида мешавад: Дар қисмати аввал **сабо** ба сифати мабдаи тасвир ва дар қисмати дувум **сабо** ба ҳайси воситаи тасвир ба кор рафтааст. Яъне, дар қисмати аввал сухан бевосита дар бораи боди сабо, мушаххасот ва амалиёти он меравад, аммо дар қисмати дувум маънию мавзуоти дигар бо воситаи сабо баён шудаанд. Забировва М.Э. ҳар ду қисматро ба мавзую мативҳои зиёде тақсим намуда, ки ҳар яки онҳоро ҷудоғона баррасӣ менамояд.

Бояд гуфт, ки андешаҳои муаллиф ҳангоми таҳлили абёти шоирон ва муқоисаи ҳунари шоирии суханварон дар тасвири боди сабо, таъйини маъно ва нақшу вазифаҳои сабои орифона ва монанди инҳо ҷолиби таваҷҷуҳ буда, аз огоҳии комили унвонҷӯ аз мавзӯ хабар медиҳад.

Мухтавои автореферат ва мақолаҳои интишорнамудаи муаллиф, ки аксарашон дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъб расидаанд, мухтавои асосии диссертатсияро фаро мегиранд. Қисмати хулоса муҳимтарин бардоштҳои илмии муаллифро дар бар гирифта, натиҷаи ҷустуҷӯҳои доманадори ӯ аз омӯзиши мавзӯ дар 18 нукта тазаққур ёфтаанд.

Аз мутолиаи диссертатсия ва автореферати он ба чунин натиҷа расидан мумкин аст, ки муаллифи он дар ин кор ранҷи зиёд кашидаву адабиёти зарурӣ ҷамъоварӣ ва таҳлилу баррасӣ намудааст. Бояд қайд кард, ки забони диссертатсия басо салису равон буда, талаботи услуби илмӣ дар он риоя шуда, ҷавобгӯии меъёрҳои забони адабии тоҷикӣ мебошад.

Табиист, ки дар кори илмӣ- таҳқиқӣ дар баробари дастовардҳои сершумор, баъзе норасоҳои ҷузъиро низ мушоҳида намудан мумкин аст, ки ислоҳи онҳо ба манфиати кор хоҳад буд:

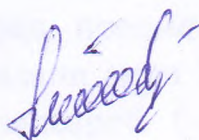
1. Дар автореферати диссертатсия тақрори байтҳои шоирон ба мушоҳида мерасанд, ки хуб мебуд, бо ишорае иқтифо карда шавад.
2. Дар баъзе саҳифаҳои автореферат ҷо-ҷо иштибоҳоти техникӣ имлоӣ ба ҷашм мерасанд, ки ислоҳи онҳо ба нафъи кори диссертант аст.

Бояд қайд намуд, ки камбудҳои зикршуда асосан ҷузъӣ ва ислоҳпазир буда, ҳангоми таҳия ва нашри монография ба назар

гирифтани онҳо ба арзиш ва аҳаммияти илмиву амалии кори таҳқиқии Забирова Меҳринисо Элбеговна ҳусни аз ин ҳам бештар зам менамоянд.

Фишурдаи диссертатсияи Забирова Меҳринисо Элбеговна дар мавзӯи «Тасвири «боди сабо» дар ғазали асри XIV» як кори илмии хатмшуда буда, ба талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбат ба талаботи бандҳои 31-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илми филология аз рӯйи ихтисоси 10.01.04 – Таърихи адабиёт, равобитаи адабӣ мебошад.

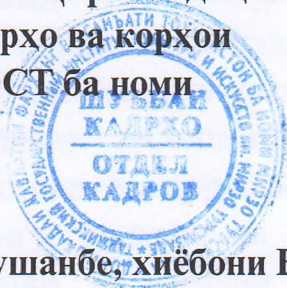
**Номзади илми филология, мудири
кафедраи журналистикаи телевизион
ва радиошунавоии МДТ «ДДФСТ ба
номи Мирзо Турсунзода»**

Мирзода З. Қ.

Имзои Мирзода З. Қ.-ро тасдиқ мекунам:

**Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси МДТ «ДДФСТ ба номи
Мирзо Турсунзода»**

Ҳамидова З.Х.

**Суроға: 734025. ш. Душанбе, хиёбони Борбад, 73 а
Тел: 2311827**

«31» марти соли 2023